

Sygn. akt IV CSK 479/20

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z powództwa R. K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu
Lasy Państwowe Nadleśnictwo R. w R.
o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 marca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 5 czerwca 2020 r., sygn. akt I Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania

sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący Skarb Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo R. w R., powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, polegającą na kwalifikowanym naruszeniu przez Sąd Okręgowy przepisów art. 50 § 1 i 2 i art. 51 § 1 i 2 w związku z art. 301 pr. rzecz., art. XLI § 1 i 2 p.w.k.c., art. 7 k.c., art. 172 § 1 k.c. i art. 336 k.c.; art. 50 § 1 w związku z art. 301 pr. rzecz i art. XLI § 1 p.w.k.c., art. 172 § 1 k.c. i art. 7 k.c.; art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., jak również art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w związku z art. 175 k.c. i art. 172 § 1 i 2 k.c.

Przyczyna kasacyjna w postaci oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, powołanie się na oczywistą zasadność skargi zakłada, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzuty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, dotyczyć konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa i być dostrzegalne dla przeciętnego prawnika już na pierwszy rzut oka, co skarżący zobligowany jest wykazać (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała uznać, by skarga kasacyjna była - w przyjętym rozumieniu - oczywiście uzasadniona.

Skarżący prawidłowo wskazał, że ocena dobrej wiary posiadacza w kontekście długości terminu zasiedzenia powinna następować według chwili objęcia nieruchomości w posiadanie (art. 50 § 1 i art. 51 § 1 pr. rzecz.). Racją jest także, że Sądy *meriti* skupiły rozważania na chwili wydania przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w dniu 31 lipca 1958 r. orzeczenia o przejęciu nieruchomości na własność Skarbu Państwa, nie zaś sporządzenia protokołu przejęcia nieruchomości, co miało miejsce wcześniej. Okoliczność tę można częściowo tłumaczyć tym, że w judykaturze Sądu Najwyższego legitymowanie się prawomocnym aktem administracyjnym kreującym tytuł prawny do posiadania nieruchomości traktowane jest z reguły jako argument wspierający domniemanie dobrej wiary po stronie Skarbu Państwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 sierpnia 2018 r., I CSK 302/18, niepubl. i powołane tam orzecznictwo). W związku z tym, badając fakty poprzedzające wydanie orzeczenia o przejęciu nieruchomości na własność Skarbu Państwa, Sąd Okręgowy, w ślad za Sądem Rejonowym, skoncentrował się na ocenie, czy istotnie można twierdzić, że *in casu* wydanie orzeczenia o przejęciu nieruchomości uzasadniało dobrą wiarę po stronie samoistnego posiadacza, dochodząc ostatecznie do przeciwnego wniosku.

Niezależnie jednak od tego, skarżący nie wykazał, z jakich powodów dokonanie oceny dobrej wiary na dzień faktycznego przejęcia nieruchomości, odpowiadający dacie sporządzenia protokołu przez komisarza ziemskiego, miałyby prowadzić do odmiennych wniosków aniżeli stanowiące podłoże zaskarżonego orzeczenia, tj. że objęcie w posiadanie nastąpiło w złej wierze. Zgodnie z klasycznym rozumieniem dobrej wiary, posiadaczem samoistnym w dobrej wierze jest ten, kto pozostaje w usprawiedliwionym, choć błędnym przekonaniu, że przysługuje mu własność rzeczy, w złej wierze natomiast ten, kto wie o braku uprawnienia do rzeczy lub działając z należyłą starannością powinien o tym wiedzieć (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1949 r., Wa.C. 1959/49, Demokratyczny Przegląd Prawniczy 1950, nr 6, s. 56, z dnia 14 kwietnia 1956 r., III CR 810/55, OSN 1956, nr 4, poz. 117 i z dnia 23 sierpnia

1955 r., I CR 307/55, OSN 1956, nr 1, poz. 2). We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wskazano, jakie okoliczności istniejące w dacie objęcia nieruchomości we władanie mogły uzasadniać tego rodzaju usprawiedliwione przekonanie po stronie Skarbu Państwa. Okolicznością taką nie mogła być wyłącznie treść protokołu przejęcia sporządzonego przez komisarza ziemskiego, zważywszy, że w świetle dokonanych ustaleń powierzchnia użytków rolnych została określona w nim jedynie w przybliżeniu, a spełnienie przez majątek norm obszarowych reformy rolnej zostało następnie zakwestionowane nie tylko przez właścicieli, lecz także przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w W., sam zaś protokół został określony przez Sąd Okręgowy jako pozbawiony wiarygodności. Mając na względzie, że złą wiarę należy przypisać nie tylko osobie, która wie, że nie przysługuje jej prawo do nieruchomości, lecz także osobie, która przy zachowaniu należytej staranności mogła się o tym dowiedzieć, nie można było w tym kontekście uznać, że pogląd Sądu Okręgowego, iż do objęcia nieruchomości w posiadanie doszło w złej wierze, był oczywiście wadliwy, a skarga kasacyjna oczywiście zasadna.

Oczywistej zasadności skargi nie uzasadniały także zarzuty związane z naruszeniem przez Sąd Okręgowy art. 123 § 1 pkt 1 w związku z art. 175 i art. 172 k.c. przez zakwalifikowanie wystąpienia z wnioskiem o stwierdzenie nieważności decyzji o przejęciu nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa jako czynności prowadzącej do przerwania biegu zasiedzenia. W judykaturze Sądu Najwyższego kwestia ta nie jest rozstrzygana w sposób w pełni jednolity. W postanowieniu z dnia 1 października 2020 r., III CSK 62/20, niepubl., stwierdzono, że celem wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji wywłaszczeniowej jest niewątpliwie odzyskanie władztwa nad nieruchomością, której wniosek dotyczy, jest to zatem środek ukierunkowany bezpośrednio na odzyskanie władztwa nad rzeczą (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2019 r., IV CSK 265/18, niepubl.). Z drugiej strony, wyrażono także stanowisko, że wnosząc o stwierdzenie nieważności decyzji odejmującej tytuł do nieruchomości wnioskodawca nie dąży do pozbawienia władającego posiadania samoistnego, wymaganego do zasiedzenia, lecz do wywołania innego skutku, będącego koniecznym warunkiem wszczęcia następnego zespołu działań,

prowadzącego do dochodzenia, ustalenia, zabezpieczenia lub zaspokojenia roszczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2020 r., III CSK 9/18, niepubl.; por. też wcześniejsze postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2018 r., IV CSK 55/18, niepubl.).

W tym stanie rzeczy stanowiska wyrażonego przez Sąd Okręgowy, które odpowiadało pierwszemu z powołanych poglądów, nie można rozważać w kategoriach oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Ocena ta dotyczyła również zarzutu braku przytoczenia przez Sąd Okręgowy argumentów przemawiających za kwalifikacją wystąpienia z wnioskiem o stwierdzenie nieważności decyzji jako czynności przerywającej bieg zasiedzenia. Rozważana kwestia mogłaby być analizowana w kontekście innych przyczyn kasacyjnych, pod warunkiem ich odpowiedniego umotywowania przez skarżącego, w skardze powołano się jednak wyłącznie na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 98 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.